

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
HE 109/2025 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hyvinvointiala Hali ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen keskeiset tavoitteet ovat kannatettavia. On perusteltua pyrkiä sujuvoittamaan toimintoja ja kohdentamaan palveluja paremmin sekä keventämään hallinnollista työtä ja purkamaan päällekkäisyyksiä. Samalla on varmistettava palveluihin ohjautumisen toimivuus sekä asiakkaiden palvelutarpeisiin mahdollisimman hyvin soveltuvat palvelut.

Kokonaisuus, johon hallituksen esityksellä pyritään vaikuttamaan, on useammalla tavalla haasteellinen. Niiden henkilöiden kohdalla, jotka ovat kuntouttavan työtoiminnan piirissä, on usein sovitettava yhteen henkilön tarvitsemia muita sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja, työvoimapalveluja sekä muita mahdollisia palveluja ja tukitoimia. Kun kokonaisuutta ohjaa useampi lainsäädäntö ja mukana on useampia viranomaistahoja, korostuu lainsäädännön riittävän tarkkarajaisuuden lisäksi koordinaation ja yhteistoiminnan merkitys. Toisaalta esitetyt muutokset sijoittuvat ajankohtaan, jossa hyvinvointialueilla on käynnissä moninaista toimintojen organisoimista, ja työllisyyspalvelut ovat siirtyneet vasta hiljattain kuntasektorin vastuulle.

Palvelujärjestelmän kantokyvyn sekä vaikuttavien palvelujen toteutumisen näkökulmista keskeistä on asiakkaiden sujuva ohjautuminen heille tarpeenmukaisiin palveluihin. On kyettävä tunnistamaan esimerkiksi mahdolliset toiminta- ja työkyvyn tuen ja kuntoutuksen tarpeet sekä osattava ohjata asiakas eteenpäin palvelujärjestelmässä ja varmistettava prosessin eteneminen. Esitys lisää työttömyysetuutta saavien työnhakijoiden kohdalla työvoimaviranomaisten vastuuta palvelutarpeen arvioinnissa ja ohjaamisessa esimerkiksi TYM-palveluiden piiriin. Mikäli työttömän työnhakijan palvelutarvetta ei tunnisteta, on suuri riski, että palvelun ulkopuolelle jää henkilöitä, jotka hyötyisivät kuntouttavasta työtoiminnasta.

Valmistelussa on ollut vaikeuksia arvioida esityksen vaikutuksia eri osapuoliin. Tämä on sitä kautta ymmärrettävää, että palvelujärjestelmässä on useampi asia vielä keskeneräinen tai parhaillaan aktiivisesti valmistelussa. Näitä asioita on mainittu aiemmin tässä lausunnossa. Lisäksi useat tahot ovat nostaneet esille valmistelun kuluessa käynnissä olevan laajemman sosiaalihuollon työllistymistä edistävien sosiaalipalveluiden uudistamisen kokonaisuuden ja katsoneet, että tämä uudistus tulisi valmistella samassa yhteydessä kyseisen kokonaisuuden kanssa.

Työllistymistä edistä monialainen yhteistoimintamalli (TYM) on hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystyöpalvelujen, työvoimaviranomaisen ja Kelan yhteinen toimintamalli, joka palvelee työttömänä olevia työnhakijoita.

Järjestötoimijoiden merkitys kuntouttavan työtoiminnan toteuttamisessa ja kehittämisessä on ollut keskeinen. Näiden toimijoiden rooli on syytä tunnistaa valmistelussa ja toteuttaa ratkaisuja, jotka eivät ainakaan heikennä järjestöjen mahdollisuuksia tuottaa kuntouttavan työtoiminnan palveluja.

Halin lausunnon keskeiset esitykset

Hali painottaa tämän esityksen yhteydessä palvelutarpeiden tunnistamisen merkitystä ja asiakkaiden sujuvaa ohjautumista eri viranomaistahojen monialaisessa yhteistyössä. Toinen painotus liittyy tavoitteiden toteutumiseen. Koska esitys sisältää selviä epävarmuuksia, on toteutettavien muutosten seurauksia syytä seurata tiiviisti ja reagoida tarvittaessa ripeästi. On toivottavaa, että kuntouttava työtoiminta palveluna pystyy hyödyttämään työttömiä työnhakijoita entistä paremmin.

Lisätietoja:

Jarno Talvitie
johtava asiantuntija, elinkeinoasiat
p. 050 569 5755
jarno.talvitie@hyvinvointiala.fi